

12. Porod a mateřské chování

12.1. Porod

Mezi chováním domácích prasnic a divokých prasat nejsou v průběhu péče o mláďata i samotného porodu a příprav na něj (stavění hnízda) pozorovány výraznější rozdíly. Nepatrné změny v chování mohou být u prasnic domácích způsobeny pocitem bezpečí v přítomnosti člověka.

Březost trvá průměrně 113 dnů (103-115). Ferální populace prasat rodí stejně jako divoká prasata 5-6 mláďat ve vrhu, ovšem v intenzivních chovech může být v jednom vrhu i více než 12 setat. Nezřídka se jedná o vrhy čítající více než 20 setat, pak však nastává problém s nedostatkem mléka prasnice, respektive nedostatkem struků k výživě takového počtu mláďat. V intenzivních chovech je důležitá životnost setat a jejich adekvátní váha během porodu a v období po něm až do odstavu. V přírodě jsou prasnice agresivnější vůči dalším prasatům ve skupině a zhruba tři dny před porodem je opustí a vyhledají klidné místo, kde vybudují hnízdo. Pelech se snaží zamaskovat a skrýt. Toto chování je známkou blížícího se porodu, avšak v intenzivních chovech to z důvodu ustájení bez podestýlky, navíc v klecích zamezujícím prasnicím pohyb, kde jsou ustájeny týden před očekávaným termínem porodu, nelze detekovat. U prasnic ve venkovních výbězích nebo v chovech, kde se podestýlá slámou, lze stavění hnízda pozorovat stejně jako u divokých prasat, kdy si prasnice buduje hnízdo ze slámy a jiného dostupného materiálu. Během 1 až 2 dnů před porodem, ale spíše 6-8 hodin, je možné vytlačit mléko ze struků.

Foto:

Prasnice před porodem.

Kontrakce začínají 3 až 4 hodiny předporodem, samotný porod trvá 1-4 hodiny, kratší je u mladších prasnic. Prasnice typicky rodí v poloze na boku a rodí selata zhruba ve 20 minutových intervalech. Po porodu prvního selete, případně i mezi porody jednotlivých selat, někdy prasnice vstávají a selata očichávají, jinak jim však nepomáhají ani je neolizují. Starší a zkušenější prasnice rodící v klidu nevstávají vůbec, naopak prasničky nebo stresované prasnice mohou vstávat velmi často, jsou neklidné a narušují tak hladký průběh porodu. Fetální membrány, v kterých se selata rodí, velmi záhy usychají, z povrchu kůže se odloupnou a pupeční provazec se přetrhne následkem pohybů selete.

12.2. Mateřské chování

Důležitým nástrojem při komunikaci mezi prasnicí a selaty je vokalizace. V průběhu prvních dnů matka svolává selata ke krmení jemným chrochtáním a polohou vleže na boku, později si příjem mléka řídí a vyžadují samotná selata hlasitým kvičením a stimulací mléčné žlázy. Ke kojení dochází každou hodinu po velmi krátkou dobu (15 sekund). Před kojením prasnice opatrně uléhá tak, aby selata nezalehla, pokud k tomu dojde, sele se ozve vysokým kvičivým hlasem. Prasnice, která nezareaguje, takto sele usmrtí. Prasnice jsou také zdrojem tepla pro selata, která někdy usínají po kojení přímo u ní, v případě nevhodně chladného prostředí mohou ležet na ní.

Po dvou dnech od porodu prasnice opouští hnízdo na krátké časové úseky, o pár dnů později se snaží vylákat selata, aby ji následovala. V tomto období vodění selat mají prasnice velmi silné ochranné pudy a při obraně selat mohou být velice agresivní. Selata jsou první dny v pelechu, případně v jeho těsné blízkosti a toto území se zvětšuje se zvyšujícím se věkem selat až ho i s matkou opustí a přidají se ke skupině. K odstavení prasat dochází ve věku 3-4 měsíců.

Foto:

Ustájení prasnic se selaty na porodně.

Video:

Komunikace prasnice se selaty při kojení.

<https://youtu.be/DDTqwAszAGg>